

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 28 kwietnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, iż E. G. (1) z tytułu zatrudnienia u płatnika składek KONIK FIRMA USŁUGOWA (...) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od dnia 24 lutego 2014 r.

W uzasadnieniu wskazano, że w ramach prowadzonego postępowania wyjaśniającego Zakład przeprowadził w dniach 10 – 13 marca 2015 r. kontrolę u płatnika składek: (...) Firma Usługowa – (...) w Ł. w zakresie zgłoszenia ubezpieczonej E. G. (1) do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego.

Organ rentowy podał, że w trakcie kontroli przedłożono umowę o pracę zawartą w dniu 21 lutego 2014 r. (termin rozpoczęcia pracy 24.02.2014 r.) pomiędzy płatnikiem składek a ubezpieczoną, na czas określony do 31 lipca 2015 r. w pełnym wymiarze czasu pracy, rodzaj umówionej pracy: pracownik biurowy, z wynagrodzeniem 1917,00 zł brutto.

Z przedłożonej umowy o pracę wynikałoby, iż E. G. (1) miałyby być zatrudniona w firmie (...) Firma Usługowa – (...) w okresie od 24 lutego 2014 r. Natomiast od 1 kwietnia 2014 r. do 24 września 2014 r. zostały ubezpieczonej wystawione zaświadczenia o niezdolności do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży. Następnie od 4 maja 2014 r. do 24 września 2014 r. ubezpieczona wystąpiła z roszczeniem o wypłatę zasiłku chorobowego przypadającego w okresie ciąży, a w okresie od 25 września 2014 r. do 23 września 2015 r. ubezpieczona wystąpiła z roszczeniem o wypłatę zasiłku macierzyńskiego.

ZUS dodał, że z powyższego wynika, że w okresie, w którym ubezpieczona miałyby być zatrudniona w firmie płatnika składek przeważający okres czasu była niezdolna do pracy z powodu choroby i miałyby pobierać zasiłki chorobowe oraz zasiłek macierzyński.

W ocenie Oddziału ubezpieczona została zatrudniona na specjalnie utworzonym stanowisku pracy, gdyż pomimo długiego okresu nieobecności wnioskodawczyni w pracy nie było potrzeby zatrudnienia pracownika, któremu powierzono by zakres obowiązków pracownika biurowego.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia organ rentowy stwierdził, iż E. G. (1) zawarła umowę o pracę nie dla wykonywania pracy, ale z zamiarem uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych w razie choroby i macierzyństwa przysługujących osobie o statusie pracownika.

/decyzja – k. 69 – 71 akt ZUS dot. E. G. (1)/

Decyzją nr (...) z dnia 28 kwietnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, iż A. Z. (1) z tytułu zatrudnienia u płatnika składek KONIK FIRMA USŁUGOWA (...) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od dnia 6 listopada 2014 r.

W uzasadnieniu wskazano, że w ramach prowadzonego postępowania wyjaśniającego Zakład przeprowadził w dniach 10 – 13 marca 2015 r. kontrolę u płatnika składek: (...) Firma Usługowa – (...) w Ł. w zakresie zgłoszenia ubezpieczonej A. Z. (1) do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego.

Organ rentowy podał, że w trakcie kontroli przedłożono umowę o pracę zawartą w dniu 6 listopada 2014 r. pomiędzy płatnikiem składek a ubezpieczoną, na czas określony od 6 listopada 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. w pełnym wymiarze czasu pracy, rodzaj umówionej pracy: pracownik biurowy, z wynagrodzeniem 2200,00 zł brutto.

Z przedłożonej umowy o pracę wynikałoby, iż A. Z. (1) miałyby być zatrudniona w firmie (...) Firma Usługowa – (...) w okresie od 6 listopada 2014 r. Natomiast od 5 grudnia 2014 r. do 24 grudnia 2014 r. zostały ubezpieczonej wystawione zaświadczenia o niezdolności do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży. Następnie od 25 grudnia 2014 r. do 23 grudnia 2015 r. ubezpieczona wystąpiła z roszczeniem o wypłatę zasiłku macierzyńskiego.

ZUS dodał, że z powyższego wynika, że w okresie, w którym ubezpieczona miałaby być zatrudniona w firmie płatnika składek przeważający okres czasu była niezdolna do pracy z powodu choroby i miałaby pobierać zasiłki chorobowe oraz zasiłek macierzyński.

W ocenie Oddziału ubezpieczona została zatrudniona na specjalnie utworzonym stanowisku pracy, gdyż pomimo długiego okresu nieobecności wnioskodawczyni w pracy nie było potrzeby zatrudnienia pracownika, któremu powierzono by zakres obowiązków pracownika biurowego.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia organ rentowy stwierdził, iż A. Z. (1) zawarła umowę o pracę nie dla wykonywania pracy, ale z zamiarem uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych w razie choroby i macierzyństwa przysługujących osobie o statusie pracownika.

/decyzja – k. 66 – 68 akt ZUS dot. A. Z. (1)/

W. Z. w dniu 15 czerwca 2015 r. złożył odwołania od w/w decyzji dotyczących E. G. (1) i A. Z. (1) i wniósł o uchylenie zaskarżonych decyzji. W uzasadnieniu wskazał, że ZUS pomimo złożenia obszernych wyjaśnień i dostarczenia dowodów przez właściciela firmy (...) niesłusznie uznał, że w jego firmie nie było potrzeby zatrudnienia pracownika biurowego i że umowy zawarte z w/w pracownikami były zawarte dla pozorów.

/odwołanie – k. 2 – 4, k. 2 – 4 w aktach VIII U 1714/15/

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. w odpowiedzi na odwołania wniósł o ich oddalenie, podtrzymując stanowisko zajęte w zaskarżonych decyzjach.

/odpowiedź na odwołanie – k. 6 – 7, k. 5 - 6 w aktach VIII U 1714/15/

Zarządzeniem z dnia 23 października 2015 r. Sąd połączył sprawę VIII U 1714/15 ze sprawą VIII U 1713/15 celem wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

/zarządzenie – k. 7 w aktach VIII U 1714/15/

Zainteresowane na rozprawie w dniu 17 listopada 2015 r. przyłączyły się do odwołania.

/e - protokół z dnia 17.11/2015 r 00:01:57 – k. 13/

W piśmie z dnia 18 kwietnia 2016 r E. G. (1) wniosła o pominięcie dowodu z jej przesłuchania i wyłączenie jej z wszelkich postępowań w sprawie, oświadczyła, że zwróciła pobrane zasiłki.

/pismo – k. 37/

Na rozprawie w dniu 9 września 2016 r. pełnomocnik ZUS wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

/protokół rozprawy z dnia 9 września 2016 r. – 00:01:13 - 00:01:51 – płyta CD /

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik składek W. Z. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) Firma Usługowa (...) z siedzibą w Ł. od 12 lipca 2007 r. Przedmiotem działalności gospodarczej jest: transport ciężki. W ramach prowadzonej działalności wnioskodawca współpracuje z firmą (...). Rozwozi towary pomiędzy magazynami tej firmy.

/wypis z (...) k. 55 akt ZUS, zeznania W. Z. z dnia 17 listopada 2015 r. -00:03:27 o 00:18 – płyta CD – k. 13 w zw. z k. 22/

Ubezpieczona E. G. (1) urodziła się (...) Z zawodu jest historykiem.

/kwestionariusz osobowy – k. 54 akt ZUS, zeznania E. G. (1) – k. 22/

Przed podjęciem zatrudnienia u płatnika składek ubezpieczona E. G. (1) pracowała w okresie od 3 października 2011 r. do 31 grudnia 2013 r. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku młodszego instruktora k-w w W. (...) w Ł..

/świadczenie pracy – k. 53 akt ZUS, zeznania E. G. (1) – k. 22/

Ubezpieczona E. G. (1) została zatrudniona na podstawie umowy o pracę na czas określony od 24 lutego 2014 r. do 31 lipca 2014 r. w firmie (...) Firma Usługowa (...) z siedzibą w Ł. w dniu 21 lutego 2014 r. na stanowisku pracownika biurowego w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem 1917 zł brutto miesięcznie. Określono termin rozpoczęcia pracy na dzień 24 lutego 2014 r. Miejscem wykonywania pracy miała być siedziba firmy: Ł., ul. (...).

/umowa o pracę – k. 52, k. 51 akt kontroli ZUS/

E. G. (1) przed podjęciem zatrudnienia w firmie płatnika składek nie знаła wcześniej W. Z.. O pracy w firmie wnioskodawcy dowiedziała się z ogłoszenia na portalu internetowym.

/zeznania W. Z. e – protokół z dnia 17 listopada 2015 r. -00:03:27 o 00:18 – płyta CD – k. 13 w zw. z k. 22/

W dacie zatrudnienia u płatnika składek E. G. (1) nie przedłożyła aktualnego zaświadczenia o zdolności do pracy na stanowisku pracownika biurowego.

/bezsporne/

Została sporządzona karta szkolenia wstępnego BHP, zgodnie z którą E. G. (1) w dniach 24 i 25 lutego 2014 r. przeszła szkolenie wstępne w zakresie BHP.

/karta szkolenia wstępnego BHP – k. 49 akt ZUS/

Pracodawca utworzył dokumentację pracowniczą ubezpieczonej, w której m.in. znalazły się następujące dokumenty: umowa o pracę, karta szkolenia wstępnego BHP, zakres obowiązków.

/dokumentacja – k. 49 – 52 ZUS/

Ubezpieczona E. G. (1) otrzymała zakres obowiązków w formie pisemnej. Do jej obowiązków miało należeć w szczególności: utrzymanie czystości w obrębie biura, przestrzeganie przepisów o ochronie tajemnicy służbowej, tworzenie grafików dla pracowników, kontrola kompletności i poprawności wypełnienia wykresówek z tachografu, dostarczanie i odbieranie dokumentów z biura rachunkowego, segregowanie i archiwizacja faktur firmy, wystawianie faktur, kontakt z klientami firmy.

/zakres obowiązków – k. 50 akt ZUS, zeznania E. G. (1) e- protokół z dnia 17 listopada 2015 r. – 00:18:53 – 00:23:50 – płyta CD – k. 13 w zw. k. 22/

E. G. (1) miała wykonywać swoje obowiązki w biurze przy ul. (...) w Ł. od godziny 8.00 do 16.00.

/zeznania E. G. (1) e – protokół z dnia 17 listopada 2015 r. – 00:18:53 – 00:23:50 – płyta CD – k. 13, k. 22 – 23, zeznania wnioskodawcy e – protokół z dnia 17 listopada 2016 r. – 00:03:27 – 00:18:53 – płyta CD – k. 13 w zw. z k. 22/

Płatnik składek sporządził dla ubezpieczonej listy obecności za miesiące luty i marzec 2014 r.

/listy obecności – k. 47 – 48 akt ZUS, zeznania E. G. (1) – k. 22 – 23/

E. G. (1) złożyła podpis pod trzema fakturami.

/kserokopia faktur - akta rentowe – k. 46, 44,42/

E. G. (1) podejmując pracę w firmie płatnika składek była w ciąży i wiedziała o niej. W dniu 8 lutego 2014 r lekarz rozpoznał 6 tydzień ciąży.

/karta przebiegu ciąży – k. 20, dokumentacja medyczna – k. 47, k. 49 – 57/

Ubezpieczona stała się niezdolna do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży od 1 kwietnia 2014 r. Dziecko urodziła w dniu 25 września 2015 r.

/okoliczność bezsporna /

Obowiązki E. G. (1) w trakcie jej nieobecności wykonywał płatnik składek osobiście. Nikt nie został zatrudniony na miejsce ubezpieczonej.

/bezsporne/

Obecnie ubezpieczona E. G. (1) nie jest zatrudniona u płatnika składek. Umowa rozwiązała się z upływem czasu na jaki została zawarta.

/świadczenie pracy w aktach osobowych E. G. (1) w kopercie – k. 17/

Ubezpieczona A. Z. (1) urodziła się (...)

/kwestionariusz osobowy – k. 40 akt ZUS/

Przed podjęciem zatrudnienia u płatnika składek wnioskodawczyni A. Z. (1) była zatrudniona w okresie od 9 lipca 2012 r. do 22 czerwca 2014 r. przez Agencję Pracy (...) Sp. z o.o. w pełnym wymiarze czasu pracy w charakterze pracownika tymczasowego i zajmowała stanowisko pracownika produkcyjnego w firmie (...) Sp. z o.o.

/świadczenie pracy – k. 38, k. 39 akt ZUS, zeznania A. Z. (1) e – protokół z dnia 17 listopada 2015 r. – 00:23:50 – 00:28:28 – płyta CD – k. 13 w zw. z k. 22 /

Podczas zatrudnienia przez Agencję Pracy (...) uzyskiwała wynagrodzenie w wysokości 9,50 zł na godzinę.

/zeznania A. Z. (1) e – protokół z dnia 17 listopada 2015 r. – 00:23:50 – 00:28:28 – płyta CD – k. 13, w zw. z k. 22/

Ubezpieczona A. Z. (1) została zatrudniona na podstawie umowy o pracę na czas określony od 6 listopada 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. w firmie (...) Firma Usługowa (...) z siedzibą w Ł. na stanowisku pracownika biurowego w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem 2200 zł brutto miesięcznie. Miejszem wykonywania pracy miała być siedziba firmy: Ł., ul. (...).

/umowa o pracę – k. 37 akt ZUS/

Matka ubezpieczonej A. Z. (1) pracowała w firmie (...) jako sprzątaczką i w rozmowie poleciła córkę W. Z..

/zeznania wnioskodawcy e - protokół z dnia 17 listopada 2016 r. – 00:03:27 – 00:18:53 – płyta CD – k. 13 w zw. z k. 22, zeznania A. Z. (1) – k. 23/

W dacie zatrudnienia u płatnika składek A. Z. (1) nie przedłożyła aktualnego zaświadczenia o zdolności do pracy na stanowisku pracownika biurowego.

/bezsporne, zeznania A. Z. (1) z dnia 17 listopada 2015 r. – 00:23:50 – 00:28:28 – płyta CD – k. 13 w zw. z k. 22/

Została sporządzona karta szkolenia wstępnego BHP, zgodnie z którą A. Z. (1) w dniach 6 i 7 listopada 2014 r. przeszła szkolenie wstępne w zakresie BHP.

/karta szkolenia wstępnego BHP – k. 35 akt ZUS/

Pracodawca utworzył dokumentację pracowniczą ubezpieczonej, w której m.in. znalazły się następujące dokumenty: umowa o pracę, karta szkolenia wstępnego BHP, zakres obowiązków.

/dokumentacja – k. 49 – 52 ZUS/

Dla ubezpieczonej A. Z. (1) płatnik składek sporządził zakres obowiązków w formie pisemnej. Do jej obowiązków miało należeć w szczególności: utrzymanie czystości w obrębie biura, przestrzeganie przepisów o ochronie tajemnicy służbowej, tworzenie grafików dla pracowników, kontrola kompletności i poprawności wypełnienia wykresówek z tachografu, dostarczanie i odbieranie dokumentów z biura rachunkowego, segregowanie i archiwizacja faktur firmy, wystawianie faktur, kontakt z klientami firmy, odbieranie telefonów, kontaktowanie się z klientami.

/zakres obowiązków, czynności i odpowiedzialności pracownika – k. 36 akt ZUS, zeznania A. Z. (1) e protokół z dnia 17 listopada 2015 r. – 00:23:50 – 00:28:28 – płyta CD – k. 13, k. 23/

A. Z. (1) podpisała 2 faktury.

/kserokopia faktur - k.32,30 akt ZUS/

Ubezpieczona A. Z. (1) miała wykonywać swoje obowiązki w biurze przy ul. (...) w Ł. od godziny 8.00 do 16.00.

/ zeznania A. Z. (1) z dnia 17 listopada 2015 r. – 00:23:50 – 00:28:28 – płyta CD – k. 13, k. 23/

Płatnik składek sporządził dla ubezpieczonej listy obecności za miesiące listopad i grudzień 2014 r.

/listy obecności – k. 33 - 34 akt ZUS/

Ubezpieczona w chwili podjęcia pracy u płatnika składek była w ósmym miesiącu ciąży.

/zeznania A. Z. (1) e - protokół z dnia 17 listopada 2015 r. – 00:23:50 – 00:28:28 – płyta CD – k. 13, k. 23, karta przebiegu ciąży – k. 15, zeznania wnioskodawcy – k. 22, dokumentacja medyczna – k. 27 – 32, k. 59 – 70, k. 86 – 98/

Ubezpieczona stała się niezdolna do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży od 5 grudnia 2014 r. Dziecko urodziła 25 grudnia 2014 r.

/bezsporne, zeznania A. Z. (1) e – protokół z dnia 17 listopada 2015 r. – 00:23:50 – 00:28:28 – płyta CD – k. 13, k. 22, karta przebiegu ciąży – k. 15, dokumentacja medyczna – k. 27 – 32, k. 59 – 70, k. 86 – 98 /

Obowiązki A. Z. (1) w trakcie jej nieobecności wykonywał płatnik składek osobiście. Nikt nie został zatrudniony na miejsce ubezpieczonej.

/bezsporne/

Płatnik składek z tytułu działalności gospodarczej osiągnął w 2013 r. następujące przychody: 157.810,35 zł, poniósł koszty w wysokości 130.590,56 zł, w 2014 r. osiągnął przychody: 353.290,45 zł, poniósł koszty w wysokości 286.675,53 zł, w 2015 r. osiągnął przychody: 617.706,49 zł, poniósł koszty w wysokości 518.197,83 zł.

/przychody – dokumenty w kopercie – k. 17/

W. Z. oprócz zainteresowanych E. G. (1) i A. Z. (1) w spornym okresie zatrudniał 3 – 4 kierowców. Obecnie nie zatrudnia pracowników biurowych. Sprawy biurowe wykonuje samodzielnie oraz korzysta z pomocy biura rachunkowego, które prowadzi księgowość jego firmy.

/zeznania wnioskodawcy – k. 22, zeznania świadka B. W. e – protokół z dnia 6 lipca 2016 r. – 00:15:20 – 00:25:42
– płyta CD – 77/

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny dowodów i zważył co następuje:

W świetle materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie oraz poczynionych na jego podstawie ustaleń faktycznych a także oceny przeprowadzonych w sprawie dowodów, odwołania nie są zasadne i jako takie podlegają oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1 i art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 121) pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Stosownie do treści art. 1 ust 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2016 r., poz. 372) osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

W myśl art. 4 w ust 1 i 2 ustawy zasiłkowej ubezpieczony podlegający obowiązkowo ubezpieczeniu nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego.

O uznaniu stosunku łączącego dwie osoby za stosunek pracy rozstrzygają przepisy prawa pracy.

Według art. 22 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku kodeks pracy, przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Wspólnota (...)). Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 roku o sygn. akt II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

W przedmiotowej sprawie organ rentowy stanął na stanowisku, iż umowy o pracę zawarte między ubezpieczonymi E. G. (1) i A. Z. (1) a płatnikiem składek, są nieważne, bowiem zostały zawarte dla pozoru.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozoru.

Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują, łącznie, następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozoru, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozoru, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczeniami a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z 14 marca 2001 roku (sygn. akt III UKN 258/00, opubl. OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a

pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa.

W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (wyrok SN z dnia 2 lipca 2008 roku, sygn. akt II UK 334/07, opubl. L.).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku w sprawie o sygn. akt II UK 204/09 (lex nr 590241), iż o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 43/10 (Lex nr 619658) można wyczytać, że umowa o pracę jest zawarta dla pozoru, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.) wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, to podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 74/10 (lex numer 653664) stwierdzono zaś, że podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 w/w ustawy). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa sens istnienia umowy o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że motywacja skłaniająca do zawarcia umowy o pracę nie ma znaczenia dla jej ważności przy tym wszak założeniu, że nastąpiło rzeczywiste jej świadczenie zgodnie z warunkami określonymi w art. 22 § 1 k.p. Tym samym nie można byłoby czynić odwołującemu zarzutów, że zawarł umowę o pracę jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych, pod tym wszakże warunkiem, że na podstawie kwestionowanej umowy realizowałby zatrudnienie o cechach pracowniczych.

Mając na uwadze dotychczas poczynione rozważania prawne należy podkreślić, że w realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy w celu dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego musiał zatem badać, czy pomiędzy zainteresowanymi a płatnikiem składek istotnie doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

W tej sytuacji do Sądu należało przeprowadzenie oceny, czy analizowany stosunek prawny nosił konstytutywne cechy stosunku pracy.

W tym celu Sąd zbadał, czy zainteresowane osobiście świadczyły pracę podporządkowaną pracodawcy (pod kierownictwem pracodawcy) w sposób ciągły, odpłatny, na rzecz i ryzyko pracodawcy. Dokonanie powyższego ustalenia miało bowiem znaczenie dla objęcia zainteresowanych obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę.

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd nie dał wiary zeznaniom wnioskodawcy, zainteresowanych oraz świadka B. W., w których wskazywali na zatrudnienie E. G. (1) i A. Z. (1) u płatnika składek na podstawie umów o pracę.

W ocenie Sądu Okręgowego brak jest jakichkolwiek wiarygodnych dowodów potwierdzających wykonywanie pracy przez ubezpieczone E. G. (1) i A. Z. (1) w ramach stosunku pracy. Przeciwno prawdziwości zeznań wnioskodawczyni, świadków przemawiają, zdaniem Sądu, ustalone okoliczności faktyczne. Brak jest bowiem jakichkolwiek dokumentów potwierdzających jakąkolwiek działalność ubezpieczonych na rzecz pracodawcy poza aktami osobowymi, które stanowią formalny element zatrudnienia, a nie są dowodem faktycznego istnienia pomiędzy stronami stosunku pracy. Do akt rentowych zostały załączone podpisane przez zainteresowane faktury (odpowiednio 3 i dwie sztuki), natomiast ani wnioskodawca, ani zainteresowane nie wymieniali wśród faktycznie wykonywanych czynności podpisywania faktur.

Na uwagę zasługuje fakt, że żadna z ubezpieczonych w dacie podjęcia pracy nie przedstawiła zaświadczenia o zdolności do pracy na stanowisku pracownika biurowego. Co oznacza, że płatnik składek nie powinien dopuścić ich do świadczenia pracy. W szczególności, że A. Z. dotychczas przebywała na zwolnieniu lekarskim w związku z ciążą, a w momencie zatrudnienia była w 8 miesiącu ciąży. Wnioskodawca zeznał, że był przekonany, że ubezpieczone jako pracownicy biurowi nie muszą posiadać zaświadczeń o zdolności do pracy. Sąd odmówił wiary zeznaniom płatnika składek w tym zakresie albowiem jest on profesjonalistą i od wielu lat prowadzi działalność gospodarczą i zatrudnia pracowników co świadczy o tym, że zapewne wie on o tym, że takie zaświadczenia są niezbędne przed przystąpieniem pracowników do pracy. A ponadto, gdyby nawet nie wiedział to skoro księgowość jego firmy prowadzi profesjonalne biuro rachunkowe B. W. zapewne przy kompletowaniu dokumentów niezbędnych do zatrudnienia nowego pracownika poinformowałoby wnioskodawcę o tym, że ubezpieczone przed przystąpieniem do pracy muszą posiadać aktualne zaświadczenia o zdolności do pracy na stanowiskach pracowników biurowych. A zatem brak zaświadczeń może jedynie świadczyć o pozorności zatrudnienia ubezpieczonych.

Wątpliwości budzą zeznania świadka G. J., który zeznał, że widział E. G. w biurze, bowiem świadek opisywał ją jako blondynkę, tymczasem ma ona ciemne włosy. Poza tym, okoliczność, iż świadek G. J. (2) zeznał, że widział ubezpieczoną E. G. (1) w biurze płatnika składek w Ł. i że zwoził jej dokumenty związane z jego urlopem tacierzyńskim z uwagi na urodzenie dziecka oraz, że miał kontakt telefoniczny z A. Z. (1), nie jest wystarczająca dla ustalenia, że ubezpieczone były w ogóle były zatrudnione u płatnika składek.

Sąd pominął zeznania R. C., kierowcy zatrudnionego u płatnika składek, gdyż jak sam zeznał nie miał on żadnego kontaktu z ubezpieczonymi. A zatem nie posiada on wiedzy na temat zatrudnienia ubezpieczonych u płatnika składek.

Należy też zwrócić uwagę, że wnioskodawca i zainteresowane nieco odmiennie opisują, jakie czynności faktycznie wykonywały. Z pisemnych zakresów obowiązków wynika, że miały zajmować się ustalaniem grafików dla kierowców, rozliczaniem ich czasu pracy (świadek W. także wskazywał, że zostały zatrudnione w celu rozliczania kierowców), tymczasem brak jest jakiegokolwiek dowodu na powyższe czynności. Wnioskodawca wskazuje, że zainteresowane miały odbierać dokumenty i zanosić je do biura rachunkowego, tymczasem świadek W. wskazywał, że to on odbierał dokumenty.

Sąd nie dał wiary E. G., że w momencie zawierania umowy nie wiedziała, że jest w ciąży, bowiem z dokumentacji medycznej wynikają okoliczności przeciwne.

Należy też zwrócić uwagę na brak doświadczenia zawodowego A. Z. i jej wyższe wynagrodzenie od E. G., która miała pewne doświadczenie i zajmowała takie samo stanowisko.

Trzeba też dodać, że wnioskodawca nie zatrudnił nikogo na zastępstwo nieobecnych pracowników, a zainteresowane krótko po zawarciu umowy o pracę korzystały ze zwolnień lekarskich, a A. Z. urodziła dziecko. Ostatecznie E. G. zrezygnowała z udziału w postępowaniu, zwróciła także pobrane świadczenia.

Zdaniem Sądu analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że ubezpieczone E. G. (1) i A. Z. (1) na rzecz płatnika składek w spornym okresie nie wykonywały pracy w ramach stosunku pracy. Fakt, iż były widziane w biurze płatnika składek albo rozmawiały z jego pracownikami przez telefon nie świadczy o tym, że tam pracowały.

Przede wszystkim zwrócić należy uwagę na to, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, nie potwierdza, aby wnioskodawca kierował pracą zainteresowanych, w szczególności, aby wskazywał jakiegokolwiek konkretne zadania do realizacji związane z powierzonym stanowiskiem pracy oraz aby określał konkretne terminy wykonania poszczególnych zadań. Jest to istotne, jeżeli uwzględni się, że zatrudnienie pracownicze odwołuje się do staranności, a nie rezultatu. Ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika także, aby polecenia co do bieżącego wykonywania pracy były wydawane przez wnioskodawcę.

Ustawodawca zastrzegł w przepisie art. 22 § 1 k.p., że pracownik wykonuje pracę pod kierownictwem pracodawcy, przy czym nie zdefiniował tej cechy zatrudnienia. W literaturze przedmiotu wyinterpretowano, że kierownictwo pracodawcy przejawia się w poleceniach, podporządkowaniu organizacyjnym oraz podporządkowaniu represywnym i dystrybucywnym. Nie jest jednak jasne, czy wszystkie przejawy kierownictwa pracodawcy muszą występować jednocześnie i z pełnym nasileniem. Zmieniające się warunki i potrzeby świadczenia pracy zrodziły dylemat. Sprowadza się on do pytania czy niewystępowanie w trakcie zatrudnienia (lub występowanie w ograniczonym rozmiarze) poleceń podmiotu zatrudniającego, jak również pozostałych cech kierownictwa, pozwala na uznanie istnienia stosunku pracy. Wydaje się, że odpowiedzią orzecznictwa jest konstrukcja podporządkowania autonomicznego. Sąd Najwyższy przyjął, że podporządkowanie pracownika (art. 22 § 1 k.p.) może polegać na określeniu przez pracodawcę czasu pracy i wyznaczeniu zadań, natomiast co do sposobu ich realizacji pracownik ma pewien zakres swobody (Wyrok SN z dnia 7.09.1999 r., I PKN 277/99, OSNAPiUS 2001 nr 1, poz. 18, wyrok SN z dnia 04.04.2002 r., I PKN 776/00 OSNP 2004 nr 6, poz.94.).

Do koncepcji tej nawiązywał Sąd Najwyższy również w późniejszych orzeczeniach (Wyrok SN z dnia 7.03.2006 r., I PK 146/05, OSNP 2007, nr 5-6, poz. 67, postanowienie SN z dnia 11 października 2007 r., III UK 70/07, OSNP 2008, nr 23-24, poz. 366).

Konstatacja ta jest ważna, gdy założyć się, że praca pod kierownictwem w myśl art. 22 § 1 k.p., jest jedną z najważniejszych cech w procesie typizacji charakteru stosunku prawnego łączącego strony (wyrok SN z dnia 20.03.1965 r., III PU 28/64, OSNCP 1965, nr 9, poz. 157).

Zdaniem Sądu I instancji analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że w sprawie niniejszej nie zostały stwierdzone omówione powyżej elementy świadczące o tym, iż ubezpieczone wykonywały pracę na podstawie umów o pracę i łączył je z wnioskodawcą stosunek pracy. Fakt, że została sporządzona dokumentacja pracownicza, jak również fakt, że ubezpieczone były widziane w biurze wnioskodawcy bądź rozmawiały przez telefon nie świadczy jeszcze o tym, że wykonywały ona jakiegokolwiek pracę podporządkowaną na rzecz płatnika składek.

Mając na względzie powyższe w ocenie Sądu Okręgowego zgromadzone dowody nie pozwalają na ustalenie, aby celem zawarcia spornych umów o pracę było świadczenie pracy na podstawie umowy o pracę.

Sąd oddalił wniosek pełnomocnika ZUS o zobowiązanie świadka B. W. do złożenia rozliczeń księgowych z firmą wnioskodawcy W. Z., gdyż w ocenie Sądu kwestia ta nie ma znaczenia dla niniejszego postępowania.

A zatem skoro zawarta pomiędzy E. G. (1) a płatnikiem składek umowa o pracę z dnia 21 lutego 2014 r. oraz pomiędzy A. Z. (1) a płatnikiem składek umowa o pracę z dnia 6 listopada 2014 r. dotknięta jest nieważnością ze względu na pozorność (art. 83 k.c. w związku z art. 300 k.p.), Sąd przyjął, że umowy te nie wywołują pożądaných przez strony skutków w sferze ubezpieczeń społecznych, zatem ubezpieczone nie podlegają ubezpieczeniu z tytułu umów o pracę zawartych ze wskazanym płatnikiem.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy orzekł jak w pkt 1 sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W przedmiocie kosztów procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. Sąd Okręgowy w pkt 2 i pkt 3 zasądził od odwołującego się W. Z. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. kwotę 120,00 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, a od A. Z. (1) na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. kwotę 60,00 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – stosownie do treści § 11 ust. 2, w zw. z § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 490). Sąd przyjął stawki minimalne, z uwagi na to, że nie została sprecyzowana wartość przedmiotu sporu, która mogłaby stanowić podstawę do naliczenia kosztów w oparciu o tę wartość.

W pkt 4 na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd nie obciążył E. G. (1) kosztami zastępstwa procesowego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł., mając na względzie to, że ostatecznie zrezygnowała z udziału w postępowaniu i zwróciła pobrane świadczenia .

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi organu rentowego .